

การพัฒนากระบวนการเงินการคลังและต้นทุนบริการของโรงพยาบาลห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ กรณีศึกษาโรงพยาบาลห้วยทับทัน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนาแบบย้อนหลัง (Retrospective Descriptive Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ทางการเงินการคลังและต้นทุนบริการของ Huai Thap Than Hospital โดยเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี ได้แก่ ปีงบประมาณ 2566-2568 รวมถึงวิเคราะห์แนวโน้มรายรับ รายจ่าย ต้นทุนบริการ และประสิทธิภาพการบริหารจัดการของโรงพยาบาล เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการเงินการคลังให้มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรขององค์กร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ รายงานการเงินการคลัง รายงานต้นทุนบริการ ข้อมูลผู้ป่วยนอก (OPD) ผู้ป่วยใน (IPD) และตัวชี้วัดทางการเงินของโรงพยาบาล ระหว่างปีงบประมาณ 2566-2568 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลทางการเงิน แบบวิเคราะห์ต้นทุนบริการ และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์แนวโน้มย้อนหลัง (Trend Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า รายรับรวมของโรงพยาบาลมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จาก 70,871,940.58 บาท ในปีงบประมาณ 2566 เป็น 61,372,670.68 บาท ในปีงบประมาณ 2567 และลดเป็น 56,907,032.57 บาท ในปีงบประมาณ 2568 คิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10.39 ต่อปี ขณะที่รายจ่ายรวมลดลงจาก 71,211,301.97 บาท เป็น 81,754,852.00 บาท และ 64,365,348.77 บาท ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.92 ต่อปี

เมื่อวิเคราะห์ต้นทุนบริการ พบว่า ต้นทุนผู้ป่วยนอกต่อครั้งเพิ่มขึ้นจาก 830 บาท ค่ากลาง 1,152 ในปี 2566 เป็น 888.85 บาท ค่ากลาง 1,023.66 และ 939.10 บาท ค่ากลาง 1,014.82 ในปี 2568 คิดเป็นค่าเฉลี่ย 885.98 บาทต่อครั้ง (SD = 54.61) ขณะที่ต้นทุนผู้ป่วยในต่อ AdjRW เพิ่มขึ้นจาก 15,974.70 บาท ค่ากลาง 18,417.36 เป็น 16,349.31 บาท ค่ากลาง 18,604.37 และ 17,259.78 บาท ค่ากลาง 19,388.86 ตามลำดับ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 16,527.93 บาทต่อ AdjRW (SD = 659.26) โดยต้นทุนหลักของโรงพยาบาล ได้แก่ ต้นทุนด้านบุคลากร ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 34,200,000 บาท เป็น 38,450,000 บาท และต้นทุนเวชภัณฑ์เพิ่มขึ้นจาก 10,500,000 บาท เป็น 12,400,000 บาท

ด้านตัวชี้วัดทางการเงิน พบว่า Current Ratio ของโรงพยาบาลลดลงจาก 3.77 ในปี 2566 เป็น 2.88 ในปี 2568 ขณะที่ Cash Ratio ลดลงจาก 2.76 เป็น 0.95 และ Average Payment Period ลดลงจาก 93 วัน

เหลือ 74 วัน สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มสภาพคล่องทางการเงินที่ดีขึ้นหลังมีการปรับระบบบริหารจัดการด้านการเงินและต้นทุนบริการนอกจากนี้ ยังพบว่า จำนวนผู้รับบริการผู้ป่วยนอกเพิ่มขึ้นจาก 71,422 ครั้ง ในปี 2566 เป็น 78,262 .ในปี 2567 และ 81,282 ครั้ง ในปี 2568 และจำนวนผู้ป่วยในเพิ่มขึ้นจาก 2,168 ราย ในปี 2566 1,982 ราย ในปี2567 และ 2,279 ราย ในปี2568 ส่งผลให้ภาระงานและต้นทุนการให้บริการเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม โรงพยาบาลสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายบางส่วนได้ดีขึ้นจากการใช้ข้อมูลต้นทุนบริการและข้อมูลทางการเงินในการวางแผนบริหารจัดการองค์กร

ผลการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินและต้นทุนบริการย้อนหลัง สามารถช่วยให้โรงพยาบาลมองเห็นแนวโน้มปัญหาและวางแผนบริหารทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นโรงพยาบาลชุมชนควรพัฒนาระบบสารสนเทศด้านต้นทุนบริการ การติดตามข้อมูลทางการเงินแบบ Real-time และพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การเงินการคลัง, ต้นทุนบริการ, โรงพยาบาลชุมชน, การวิเคราะห์ย้อนหลัง, วิจัย R2R